

Uht tsah, uht tsah, neiukene

Karl Eduard Söödi kosmogoonia

Karl Eduard Sööt. Mu laulud, mu veikesed laulud. Koost, toim Önne Kepp. Tallinn: EKSA, 2022. 711 lk.

Karl Eduard Söödi (1862–1950) „Mu laulud, mu veikesed laulud” koondab kõiki Söödi luulekogudes ilmunud luuletusi ja natuke on otsitud lisa avaldamata käsikirjadest. Söödi puhul oli see kindlasti vajalik tegu, sest tema viimane korralik ülevaatekogumik jääb enam kui 80 aasta tagusesse aega: selleks on 1942. aastal Tartus ilmunud „Kogutud luuletused”. Vahepealsel ajal on ilmunud „Valitud luuletused” (1946), mikroskoopiline valimik „Väikse luuleraamatu” sarjas (1968) ning viis lasteluulevalimikku, lisaks paguluses koondkogu „Elurada” (1951). Kiiduväärselt on värskesse kogumikku pandud ka Söödi lasteluule, nii et nüüd on kõik tõesti koos. Kahju, et avaldamata käsikirjadest ei otsitud lisa julgemalt, sest nagu järelsõnast selgub, neid arhiivis on, aga vast üritas koostaja hoida künnise taset.

Võtkem Söödile lähenemiseks tsitaat Tuglase kirjust Adsonile 1922. aastast, mil tõusis päevakorda Söödi juubeliks artikli kirjutamine. Tuglas on selleks valmis, kui saab küllalt materjali ja suudab kirjatöö ette võtta. Siis lisab ta: „Ja eriti juubeldada ma teda ju ei või. Käib yle mu tahtmise. Kuid igatahes ei hakaks ma teda ka juubeli puhul just maha tegema, vaid kirjutaksin pääasjalikult Sööti mõjust ligi 20 aastat tagasi. Siis oli moment, mil ta ometi oli meie „kõige parem luuletai” – kõik teised

olid nimelt veel sandemad! [---] [Aleksis] Kivi pyhitsemine oleks mulle 1001 x lähem kui Sööti juubel.”¹

Niisiis oli Söödil olnud – Tuglase hinnangul – eesti luuleloos oma hetk, *momentum*, mis jäi vahetult Noor-Eesti ja Gustav Suitsu esilekerkimise eelsesse aega. Sööt oli seal „kõige parem luuletai”, reservatsiooniga, et kaasaja kõrgeimgi tase oli tegelikult madal. Sööt ei olnud sel hetkel suur mitte niivõrd enese headuse tõttu, kui võrd põhjusel, et kõik teised olid temast veelgi halvemad. Nii leidis Tuglas, kaanoni-määraja ning hea maitse valdaja. Loomulikult saab talle vastu vaielda, tema seisukoha ekslikkust näidata, kui oleks midagi, millega näidata. Olles Söödi tellise kõik luuletekstid läbi lugenud või vähemalt üle vaadanud, pean nentima, et pigem jätaaksin seekord kehtima Tuglase hinnangu, täpsustades seda pisut. Äärmärkusena lisan üllatunud küsimuse: kas ka samal ajal luuletanud Juhan Liiv oli siis Tuglase meelest Söödist tõesti „veel sandem”?

Tulles Tuglase juurest hilisemasse aega – mida võiks nüüd Söödi kohta öelda, lisaks sellele, mis öeldud? Luuletusi kirjutas ta juba 1880-ndate keskel ja tegi seda kuni elu lõpuni, tema seitse algupärast kogu on ilmunud ajavahemikul 1890–1937, lisaks 1923. aastal ilmunud lasteluule kogu „Lapsepõlve Kungla”. Üldistavalt võiks Sööti kui luuletajat ning samuti tema luuletajamina iseloomustada järgmiselt: asjalik, rahulik, realistlik, tundlik, võitlev, ilmalik, rahvalik, eestimeelne, lihtne.

Enam kui kuue kümnendi jooksul muutus Söödi värss, selle stiil ja sisu kokku-

¹ A. Adson, F. Tuglas, Paaži ja Felixi kirjavahetus 1917–1944. Tallinn: Underi ja Tuglase Kirjanduskeskus, 2011, lk 413.

võttes üsna vähe, eriti ühetaoline püsis see esimese viie kogu lõikes, s.o 1890–1903, ent ei teinud ta mingeid ootamatuid pungestusi hiljemgi. Aga võib märgata huvitavat asjaolu: Söödi luuletuste eesti keel püsib kaasas eesti keele üldise arenguga ja tema luule intellektuaalne mõõde areneb alates Noor-Eestist teatud mõttes kooskõlas uute luuletajate tiptasemega. Näiteks võiks justkui hoomata ilmasõja ajal kirjutatus pisut Suitsu mõjusid, hiljem siurulaste, eeskätt Underi ja Visnapuu kultiveeritud värsikultuuri mõjusid, arbujaate päevad mõjuvad innustavalt ka Söödile.

Söödi luules on kindel märksõnade ja motiivide süsteem, mis moodustab üpris tervikliku aegruumi. Ma nimetaks seda Söödi kosmogooniaks. Tuginedes läbi-vatele ja rõhutatud märksõnadele ja motiividele, visandaksingi järgnevalt Söödi kosmogoonia.

Luuletuste ruum on *Eesti*, mis on *isamaa*. Siin elab *sugurahvas*. Väljaspool Eestit eksisteerib väga vähe, viiteid teisele poole rahvuspiiri on napilt: Soome, Peteri, Liivi rand, Siber, Balkan, „Helvetsia”, „Saamara”, „Buurimaa”, Preisimaa, „Golgata”. Kuski kaugel on *mereveed*.

Eesti on siiski ainult osa isamaast, terviklik isamaa on Tsaari-Venemaa, vähemalt Söödi luule algperioodil. Eesti paleus on *priius* ja *õnn*, lausa *õitsev õnn*, tundmata pole *lootus*, siin elatakse *kotka kaitsel* – algelt tähendas see kotkas tsaarivõimu, kuid ühes 1921. aastal kirjutatud luuletuses võrreldakse kotkaga juba Eesti vabadust (lk 378). Vahel peetakse suurel isamaal *sõda*. Eelistatuim relv on meie kandis siiski *vaimumõök*.

Eestis on ruumi keskmeks *maa*, vastandina linnale. Linna peaaegu ei ole – peamiselt võtab see korraks mingi häguse kuju siis, kui on *laulupidu* või *väljanäitus*. Ka elab kindlasti just linnas *miljonär*, kellega ennast ühes luuletuses võrreldakse. Söödi esimene korralik linnateemaline

luuletus on „Hämarus” alles 1921. aastal ilmunud kuuendas kogus „Kodu” (lk 393). Sealsamas esineb esimene viide kaasaja tehnilisele ja teaduslikule progressile, kui luuletuses „Mina” tehakse juttu „atoomiilmast” (lk 406). Kuid kohe naaseb Sööt arhailiste, turvaliselt tuttavate riistade ja töövõtete manu.

Maal on *vain*, *niit*, *muld*, *salu*, *kivi*, *põld*, *mets*, *metsatee*, *karjarada*, *karjatee*, *koppel*, *oja*, *soo*, *nõmm*, *aas*, *mägi*, *allikas*, *küla*.

Külas on hoonestuseks *isamaja*, *kodu*, *talumaja*, *veski*, *sepapada*, *ahjuvare*, *kaev*, *lauavabrik*. Isamajas on *kätki*, *kodukolle* ja *aed*. Küla vahel kõnnib peale muude ametimeeste ka *postimees*, külas tegutseb *pudrujahumõlder*.

Etniline keskkond Söödi kosmogoonias on väga homogeenne, *mõis*, *härä* ja *parun* ilmuvad alles 1921. aasta kogusse. Venelaskonnast pole üldse juttu. Tundub, et Sööt oli luules ettevaatlik mees, riske ei võtnud.

Maakeskkonna taimeriigis kasvavad *rohi*, *lill*, *lilleke*, *kastehein*, *orjavits*, *karuohakas*, *kask*, *vesiroos*, *kuusk*, *remmelgas*, *leinalepp*, *ellerhein*, *hauaroos*, *tamm*, *rukki-lill*, *toomingas*, *rukis*, *nisu*, *järveroos*, *sõnajalg*, *mimoos*, *roos*, *kullerkupp*.

Väga mitmekesine on lindude ja teiste lendajate riik: *lind*, *linnuk*, „*ööpik*”, *laulurästas*, *künnilinnukene*, *lepalinnukene*, *vihmakull*, *tuike*, *liblik*, *mesilind*, *kägu*, *kurg*, *vares*, *lööke*, *ronk*, *kotkas*. Kuulsaim neist on *must lind*. Neljajalgset pole ligilähedaseltki samal määral esindatud.

Maa kohal kõrgub *taevas*, kus on *päike*, *kuu*, *täht*, *täheke*, *pilv*. Hiilib *hämarus*, *laskub pimedus*, tõuseb *koit*.

Aastaringis on *kevad* ja *talv*, aga peamiselt sügis. *Suvi* jääb aimatavaks.

Selles rustikaalses ruumis elab ja vaatleb ümbritsevat *mees*, ka *isa*, *poeg*, *vennakene*, *peiukene*, kes võtab enamasti sõna minavormis. Temavormis meeste nimed on näiteks Andu, Juku, Karja-Jaan,

Töistre-Nanna, Jass, Jaak, Möldri Mikk, Juhan, Toomas, Peeter. Mehe orbiidil on palju naisi. Naiste nimed on näiteks Mann, Helmi, Anna, Leeni. Naine võib olla ka *neiu, neiuke, neiukene, õde, õeke, õekene, külapiiga, peretütar, tütreke, mõrsja, eit, vanaeit*. Mehel on *emake*. Minevikku jääb *lapsepõlv*.

Mehe ja naise vahel on *arm, armastus*, võib toimuda ka *musu*, isegi „suutelemine”. Sellega kehaline armastus piirdub, kuni 1921. aasta koguni „Kodu”, kus luuletuses „Üks kosilane” õhutatakse naist tulema „kuumalt ja paljalt” (lk 394). Aga kohe talutakse.

Inimolend selles kosmogoonias on keha, mille osadeks on *suu, silmad, huuled, põu, rind, süda, veri, käsi, hing, juuksed, jalad*. Silmadest tulvab *silmavesi, pisar*, põhjustajaks *nut*. Nutmist on ses maailmas palju.

Keha katab *kuub*, kehas on *haav* ja seda rusuvad *valu, piin*. Eriti on haavad põues. Haavu on väga palju ja need on väga sügavad. Keha lõpuks on *surm*, mis võib esineda ka personifitseerituna. Surma läbi teinud keha pärivad *kalmukamber, kalm ja haud*. Mahajääjat valdab *lein*. Söödi kosmogoonia kalmuaed on tohutu ja lõputu. Kõige püham on seal ema haud. Nagu suurteil eesti romantikutel (Koidula) kombeks, annab Sööt juhiseid oma põrmuga ümberkäimiseks („Kartus”, lk 269).

Inimolend *rändab, hulgub*. Tema ees on ikka ja alati *rada*. Kostavad *viin* ja *kannel*. Tublisid hävitab *viin*.

Oluline element selles kosmogoonias on *tuli*, sh *loit, leek, leegike, tuluke, tulukene, tulekeel*. Siravad *kuld ja hõbe*. Kord on *kullaks regevärsid*, teises luuletuses *vili kõrrel*.

Looduses möllab *tuul* ja *maru*, isamaal kõlab taas ja taas *laul*, vahel kostab kuskilt *koor*.

Söödi kosmogoonia on ilmalik, maa- ja teaduspõhine, jumalaid, isegi mitte ühte, sisuliselt ei tunta.

Meile tuttavale ajaloole viidatakse konkreetsete sündmuste ja isikute kaudu harva: nt Koidula, Kreutzwald, Veske, buuri sõda, 1905. aasta revolutsioon maal, Weizenberg, Tõnisson. Erandiks on ilma sõda ja Vabadussõda, mille teemil Sööt kirjutas lisaks lühematele luuletustele eraldi poeemi.

Selline on üldine visand Karl Eduard Söödi luule kosmogooniast, ja kui järele mõelda, on selline vist igal viljakamal luuletajal, rääkimata prosaistidest. Tolkieni või „Troonide mängu” mastaapi Söödi oma kindlasti välja ei anna, aga on kena ja kodune, argine kodukandinurk. See on piisavalt suur aegruum, mida saab aina täiendada nagu *Minecraftis*.

Kirjandusloos on tuntud Söödi väidetav romanss või kuramaaz kaasaegse luuletaja, sajandivahetuse esipoetessi Anna Haavaga. Olgu rõhutatud, et tegu on legendiga, mida toitis esimese asjana Haava enda massiivne luul, et kõik teda Söödiga paari panevad ja Sööt ise ka seda kõigiti teha püüab. See luul omandas sundmõtte joned ning pani Haava pidevalt Söödi-hirmu all elama, elu viimasel 20 aastal kindlasti. Kui temalt küsiti eluloolisi andmeid biograafilise leksikoni jaoks, saatis ta sellega koos pika Söödi-teemalise öienduse.² Kui Oskar Angelus palus Artur Adsonil küsida Anna Haavalt autograafi, keeldus Haava seda saatmast, sest pelgas, et tema leheke satub Söödi lehekesega kõrvuti.³ Näib, et olgu teemaks mis tahes, paistsid Haava jaoks lõpuks kõikjal Söödi kõrvad ja tegutses Söödi pikk kõikjale ulatuv käsi. Elo Tuglas kirjutab oma 1933. aasta päevikus, et tema arvates on mõlemad selles loos algelt süüitud ja tegu on mõne vanema põlve vembumehe leiutatud naljaga. „Ja tuleb

² E. Tuglas, Tartu päevik. 1928–1941. Tallinn: Tänapäev, 2008, lk 120.

³ A. Adson, Siuru-raamat. Tallinn: Tänapäev, 2007, lk 290–291.

ilus lugu, kui mõni tulevane tuimpea-
kirjandusloolane hakkab sest „kahe lau-
liku vanadusarmastusest” targutama!”⁴ Nii
et ärme hakka targutama...

Toome lihtsalt ära ühe Söödi noorus-
luules silma jäänud huvitava seiga. Tema
esimestes luulekogudes „Aasa öied I”
(1890) ja „Aasa öied II” (1891) esineb roh-
kelt haava (kui vigastuse) motiivi. Kohe
väga rohkelt: lugesin praeguses koond-
köites lk-delt 35–127 kokku 14 haava
motiivi. Seda on üsna esileküündival mää-
ral, eriti arvestades, et haav ei ole sugugi
nii tavapärane ja kohe-käepärast motiiv
nagu isamaa või taevas. Seos Anna Haa-
vaga on kiire tulema. Veel enam, samas
lehekülgede vahemikus on kaks lembe-
luuletust, milles figureerib Anna – „Pete-
tud” (lk 43) ja „Surmaingel kade minu
peale” (lk 46). Mõlemad Anna-luuletused
on esimeses kogus, samuti koondub sinna
haava raskuspunkt. Niisiis, Annad ja haa-
vad segamini ja suurel hulgal! See ei pruugi
tähendada midagi, kuid ometi sarnaneb
see kalambuurluule klassikalise pruugiga
siduda objekti nimi tähenduse kaudu luu-
letuse sisusse. Las jääda praegu nii.

Kogus „Aasa öied II” tõuseb lisaks esile
tule motiiv (sh *leek* jms, millega kaasne-
vad verbid, nagu *süttima*), mida lugesin
selle kogu luuletustest, viimset täpsust
taotlemata, kokku 39. Ka seda on palju.
Nii haava kui ka tule motiiv sobivad hästi
(järel)romantiku luulesse korduvaks akor-
diks: ikka pinge ja paine, ikka kirg ja eks-
panssiivsus.

Esimesed kaks kogu ning kolm järg-
nevat – „Rõõm ja mure” (1894), „Saatus”
(1899), „Mälestused ja lootused” (1903) –
moodustavad ühetaolise luuletuste massi.
Ma ei soovita hakata Sööti sellest otsast
lugema, mulje jääb lahjaks. Jäi juba Tug-
lasele, jääb meile ammugi. Üldises mas-
sis on peotäis tekste, mida võib nimetada

heaks, kuid tee nendeni on pikk ja kulgeb
tühjuses, nagu reisimine kosmoses. Just
neis viies kogus sünnib ja areneb Söödi
kosmagoonia. Luuletused on fraasitsevad,
primitiivsed, sisutühjad, sentimentaalsed,
lihtsameelsed, naiivsed, ilutsevad, sümbo-
listlik-abstraktsed, kohati abitu värsi tõttu
raskesti mõistetavad. Üks minavormis
mees vs. trobikond kõikvõimalikke neiu-
kesi assotsieerub Matti Moguči ulja haar-
dega. Luule on ajastule omaselt kesine
ka vormi poolest, riimida aitavad kaas-
rõhulised silbid ja deminutiiv *-ke*. Sellest
saaks mööda vaadata, kui sisu oleks selge
ja ühtne, aga paraku nii ei ole. Samas on
eesti keelele ajalooliselt sobiliku algriimi
katsetused („Järve kaldal”, lk 128) lausa
mulina tipp. Kolmandas kogus domineer-
rib masendus ja hala, muu hulgas ilmub
välja taas haava motiiv. Ainult et kogu
tundlemine ja kurbus on sisuta. Isegi kui
mitte mõõta seda tänapäevaste kaaludega,
vaid näiteks Juhan Liivi luuletustega. Kõik
on nii mannetu. Eredamaks lõimeks on
kohatine süzeelisuus.

Neljandas kogus asi ei parane, luule-
tused on kohati eriti magedad ja aru-
saamatud. Erandiks on tsükkel „Nalja
tujul”, kus senisele haledusele ja paatosele
pakub tundetoonide skaalal tänuväärset
vaheldust huumor ja isegi satiir. Viienda
kogu huvitav täiendus on rahvaluule täht-
suse rõhutamine, ühiskondlikud kommenta-
aarid ja isamaalised teemad on pisut intel-
ligentsemaks muutunud (nt „Üksinda”, lk
302). Ballaadi vorm, süzeelisuus ja vaba-
värss („Kes ta oli?”, lk 332, „Liivahannus
ja Naljahammas”, lk 347) lasevad Söödi
luuleandel palju vahetumalt mõjule pää-
seda kui riimikastidesse taotud lüürika.
Üldse võib kogu „Mälestused ja lootused”
kohta üldistada, et luuletused hakkavad
minema sisu poolest tuumakamaks, aga
abitu vorm ja konarlik eesti keel segavad.
Söödi viies kogu on muide esimene eesti-
keelne mitmevärvilise kaanega raamat.

⁴ E. Tuglas, Tartu päevik. 1928–1941, lk 121.

Küll võib see saatus olla luuletajale vahel äraütlemata ülekohtune! Sul on oma aeg, oma ajastu, mil just sina oled eesliinil ja sul on võimalus seal silma paista – aga kohe tuleb uus põlvkond ja sinu aeg eesliinil on läbi. Kui sa ei jõudnud selleks hetkeks heasse vormi või vähemalt veenda kirjanduslugu oma potentsiaalis, siis pärast on ääretult raske ennast tõestada – uute tulijate taga su hiliseid ärkamisi ilmselt enam ei märgata. Nagu jäi vabavärsipõlvkonna ja kassetlaste varju hilise Ralf Parve vormipeen ja mõttetihhe 1950-ndate lõpu ja 1960-ndate luule, nii jääb ka Söödi kõige parem kogu „Kodu” aega, mil keegi ei rääkinud enam Söödist, oli Siuru-järgne, Tarapita aeg. Nooreestlased ees, siurulased järel olid Söödi kaugele tagalasse lükanud. Ei maini ju keegi 1920-ndate luulest rääkides enam Söödi nime. Nii jääb kirjandusloole üldisesse teadvusse tema viie esimese kogu kosmogoonia, primitiivne värss ja lahja sisu.

Milles väljendub kogu „Kodu” muutunud kvaliteet? Kõik on intelligentsem. Värsikultuur ja eesti keel on Söödil käinud kaasas üldise arenguga ning jõudnud nooreestlaste ja siurulaste tuules 1920-ndatesse. Ei valitse enam tuimalt kokku klopsitud riimiliste kastide üleüllus, vaid leidub uusi vorme ja mõõtsid, sh heksameetrit ja sonetti.

„Kodu” kõige väärtuslikum ja sümpaatsem osa on II alajaotus, kus on koha leidnud hulk müstilisi, enamasti rahvaluuleainelisi ballaade ja pildikesi. Need on kindlasti ilma norimata ja reservatsioonideta head tekstid. Vaadatagu luuletust „Kui tulevad veel aja sügistuuled” (lk 367), kus on välja peetud nõudlik vorm, neli salmi riimiskeemiga *abaab*. Ja sonetid! Oleks tarvis suurt pingutust, et mitte näha neid tõukuvat Underi omadest, nt „Kas unenägu?” (lk 368) ja „Unistaja” (lk 417). Underit kumab ka teisal: „tahad / Veel silmapilguks päikse kiiri juua” (lk 405),

„Pilve sõrvalt heidab nagu öieverd” (lk 413), „Nõtkunud koldsed haa mimoo-sid” (lk 422). „Tuule laul” (lk 373) miskipärast tuletab meelde Visnapuud. Ammu enne Heiti Talvikut on Sööt ka heititalviklik („Talve tulekul”, lk 403, see on Söödi üks paremaid luuletusi üldse, ja „Mina”, lk 406).

1937. aasta kogu „Kuusirbi õsu” jätkab samas laadis ja kvaliteedis. Selles kajab lisaks muule vastu Bernard Kangrot („Ununud hoone”, lk 429; „Sügisööne visioon”, lk 431). Kogudest „Kodu” ja „Kuusirbi õsu” alakemgi lugemist, et vältida vaimu nüristamist kokkupuutel Söödi algusaegade loominguga.

Tahan peatuda ka Söödi lasteluulel. Sellel on eesti lastekirjanduses puutumatu klassika koht. Pea kõik need luuletused on ilmunud kogus „Lapsepõlve Kungla” (1923). Kogu eesti lastekultuur oli tol ajal veel kehval järjel, iseseisev kvaliteetne lasteluule oli alles saanud nina usulisest manitsusest välja pista, mingist vormilisest ega sisulisest kõrgtasemest ei olnud veel juttugi. Ka tolle aja kunstnikud ei osanud joonistada ei lapsi ega pilte lasteraamatutesse; vaadagem näiteks, kui koledad koonukad näevad lapsed illustratsioonidel välja kuni 1940-ndateni. Sööt toob lasteluulesse – mida küll kvaliteetsel ja ilmalikul kujul enne eriti massiliselt olemas ei olnud – lastepärasuse, mis väljendub eeskätt kolamängudes ja lapselähedastes teemades.

Söödi kolamänge kutsutakse lallitusteks ja neid on tema lasteluules läbivalt suures mahus: *liigu lii, liigu loo; timp timp tipsutapsukene; tiisu miisu, Liisukene; häiu lii, häiu loo; sipa sapa, sapsukene; tipsitapsi; niine nääne öieke; uni tuleb ullikene; tiider taader tankeriga; uht tsah, uht tsah, üllilindu; uht tsah, uht tsah, upukene; upa, upa, upukene; upa, upa, oalilli; killu tibitilluga; tibinal, tabinal; kribinal, krabinal* (lk 567–588). Ja nii muudkui edasi. Luule-

tused käivad ärgitavas ja julgustavas laadis väikelapse igapäevaste tegevuste juurde, neis ei manitseta ega jutlustata. Hällis puhkamine, uneootus, hambatulek, kõndima hakkamine, riidesse panemine, pesemine, igasugu mängud ja tegevused, haiget saamine, ilmaolud... Kõige kodusem on loomade ring neis värssides: hiir, rott, kass, kukk, kana, vares, värvuke, pääsuke, löoke, kägu, lepatriinu, konn... Kui siis korraks kauge külalisena ilmub kõige kuulsamas Söödi lasteluuletuses krokodill, kes tegi nalja ja ajas lapsed toast välja.

Kokkuvõtteks. Karl Eduard Söödi luule kosmogoonia ja värsikultuur peegeldavad ilmekalt tema kaasaega 1890-ndatest 1930-ndateni, järelromantismi paatosli-

kest õhkamistest arbujaliku mõttehaarde ja raskepärasuseni, see on pidevas muutumises ja arengus, luuletaja teeb kõik trikid kaasa, nagu oskab, ja kohati oskab hästi. Kirjandusloos on Sööt siiski esiplaanil oma lahjema loominguga, aga üks iseloomusta seegi aega, tollase eestlase parsilist maailmapilti ja vommilist kirjandusteadlikkust. Nagu publik, nõnda looja, kui just ei ole tegu loojaga, kel jaksu ja oskust ajavaimu trotsida. Söödil ei olnud. Niisiis, kui tulla lõpetuseks tagasi Friedebert Tuglase tsitaadi juurde, aga laiendada seda siinse arvustuse mõttekäikudega, saab Söödi suuruselt küllap adekvaatse portree.

JAAK URMET